

Haren etxearen parkearen aurrean ethorri ginenean' hor zegoen zuhatzeak, bai eta andriantak ere, oso bertzelakoak agerten zitzaizkitan. Hunela bere etxearen parterrean dagoen sailoin baterat joan ginen, eta diêgêtu nahi zerauzkitan gauzak ongi entzuteko eta hurlertzeko, berehala gathilu bat dutearen egitera joan zen.

Itzuli zen baikoz hasi zen: «Zuk ongi dakizunez» Biela hiri huntan egoiten dago Oropa hierona. Bainan saindutegi hau' hieron bat baino askozaz gehiago da, zeren eta behar bada epokha neolithikoa danik hemen megalitho batzu bait dagotza Oropa izenak ere nola bait soinu atopoa daduka. Bainan orain erraiten dutenez berriro hor eta haren inguruetan lamiak edo hunelako phantasmak agerten dirateke. Hau guztia berez lilura ttipi bat baizik ez lizateke eta guztia phantasi dêmotikoa-ren ekhoizpen bat izan liteke, herriaren phantasmagintzak bethi bait daki hunelako izaikari aeroak plasmutzen, Hauk hylêaren gabe khronoak eta lekhuneak menperatzen dakitelakotz. Bainan hau ez da aski. Zuk dakizunez Oropako haranari parallelki dioa, Don Iban kapera ta saindutegia dagoen harana. Egun batzu duela nik neuk ere' hor mendian dadukan baithara joaiten nintzelarik' bidean ahots atopoa entzun nituen, batez ere hor bidea dagoen mairu-baratzearen hurbilgora heldu nintzela, eta ezagutzen nuen ahots bat entzuten nuela pentsatu nuen. Eta haspaldian Fonternarmoran ezagutu genuen neskatila hura entzuten nuela enthymetu nuen, bainan geroz horrelakoa ez zela nabari zitzaitan, zeren eta ahotsa nolabait zuhatzen burutik zethorren, nahiz eta ongi non zegoen topothetzen ez nekien. Baithara heldu nintzen eta sua izeki, zeren eta bakhean egon nahi bait nuen, interesatzen ninduten gauza batzu irakurri nahi bait nituen. Ez dakit zergatik, hala ere, hor nedukan Odyssearen exemplare bat hartu nuen, eta lehen ôidêaz hasi nintzen, non eta Homerok Musak parakaletzen bait ditu, gizon polyploko horren historia diêgê lezaten, joan zen lurraldeak konta zitatzat, eta hunela ezagutu ukhan zituen hiriak eta genteak. Batez ere phiztu ziren neure gogoan Homêrork deitzen dituen lekhuak, non eta erraiten bait du nola Odysseu Kalipsôk berarekin erykatzen zuen *en speesi glaphyroisi* bai eta zazpi urthe iragan zenaz gero. Orduan ohearen gai-

nean etzan nintzen, eta loak hartu ninduen. Uste dudanez Odysearen parte hunek nire interese phiztu zuen, zeren eta hura' gure herrialde huntan Urhotzen Ganearen elhurren azpian ezkutaturik datzan hiriaren legendaz erkidetu bait nuen. Hemen ere legendaren arauera harpe batzu ba dagotza Kolypsôren spelaioen modukoak. Atzarri nintzela irudi zitaitan, bainan ez nengoen orain Don Ibaneren kaperaren inguruetako nire baithan, baizik eta harpe atopo batetan, zeru urdinkarakoa zeinen ormek argi ahul bat antaugazatzen zuten. Behar bada' guztia indigokarakoa izan zatekeen. Hemen berriro gure adiskidesa Fortenarmarakoarekin aurkitzen nintzen; ohidura zaharretara jantzita zegoen, nahiz eta osotoro garaiko anzotarakoa izaiten ez zenarren, zeren eta zirudienez bere bekhokiarren gainean atzeherritar hegatzinen hegatsez eginikako diadêma bat bait zeraman. Dakizunez asko ansiatu naiz kanpotar hizkuntzen ixtudioaz, eta halakotz sumerkaraz mintzo zitaitala uste nuen. Berhain gure adiskidesa Fontenarmarakoak ez daki sumerkaraz. Bainan phantasmak' ber bera Gardunaldekoa zela erran zerautan, bai Ganeko urhotzen azpian biziaren garra zaindu zuten herrikoa. Gero Garaluari buruz mintzo zitaitan, eta hura Ur duina zen hiri baten hurbilgoetan zegoela erran zerautan. Goizean atzarri nintzen, eta nire Odyssearen liburuarren aldamenean bertze liburu bat zegoen. Berhain neu ez nintzen orhoitzen liburu hori nehoiz ere erosi egin nuenaz. Gerroagoz' Enriko gure adiskideari erakhutsi neraukon liburu berri hau, eta biok elkarrekin hura interpretatzen saiatu ginen. Bilblio huntan hitz egiten zen Nerua ibaiaren ibarretan zegoen Ur izeneko hiri bati buruz.

Han geratu nintzen bigarren egunean berriro opsei hau ageri zitaitan. Orduan itsas-urdinkarakoa zen saloin huntan, erdian zegoen mahain anzoko bômo baten gainean etzan-arazi ninduten, eta orduan aphezesak bere khideak deithu zituen, eta kontatu zerautan nola mintzatu hizkuntzaren differentziak hulertzeko musikê bat zegoen. Eta orduan neskatila batzu ageri ziren auloz jotzen, nehoiz ere lehenago entzun ez nituen doinuez. Eta hola nire adiskideak erran zerautan ezen urhotzen azpian izekiten duen garraren berphiztean ari izan behar nuela».

Hunela Burtxathe mintzo izan zenean, diêgêtu zerautana' amets eder bat zela erran neraukon. Bainan Arnulfok erantzun zerautan: «Bainan Ur hiriari buruzko liburua eta bertze gauzak' nork ekharri zerauzkitan?» — «Eta zuk ba hal dadukazu liburu hori?» — itaundu neraukon. — «Bai, zinez, eta orain berton erakhutsiko derautzut!».

Liburua ekharri zerautan. Zekhor larruz azalezaturik zen, eta estalkaiak elkharrekin lotzekotz hede batzu zituen, antxinako liburekin egiten zen arauera. Liburua ideki zuenean, Alkhêmiaren obra zahar bat izan zatekeen, garaikaraz iratzita, bainan haren kaligraphiaren erara zeinuak' kopto zirateken. Burtxatek zabaldu zuen liburua, Ur hiriari buruz mintzatzen zen tokian... eta itzulpenean gora-behera, hunela zioen: «Hor, non eta Nerua ibaia jariatzen den, hura bait da Nerio jainkoasaren neba, itsasaldean daduka Burdinezko Gane bat, eta geroz ithurrirantz joaiten, Ur hiria dago, Ur berria, Ur zahar-raren duina. Ur duinerantz ibaia erorten da katarrhakta batetaz, eta Ganetan dago Garetako Elua, hau bait da Garalua, zeina bait da, Garraren Alua; bait generaken Garobela. Eta hemendik Ekhiolderantz behatzen Adar bat benaz estalita, eta Gor hunen hegoirantz athera liteke Burdina, hau bait da orduan Gor-duina, eta labaren suaren azpian sortzen da». — «Dirudienez hau alkhêmisten hizkuntza da» — erran neraukon... «behar bada hitz batzu bertze batzuez heien ahaikoez ordeztu behar dituzkegu». — «Bai Adar benaz bethea, Gorbena da, bere forma zaharrean, edo orain Gerbena dioitenez» — «Gorbena, edo Gorbena bait da nik orain neure aurrean dadukan mendia... italiarrek *Cervino* eta frantsesez *Cervin* izeneztatzen dutena, bainan alemanoentzat *Matterhorn* dena». «Ikhusten duzuenez hemen ba dugu *adarra* edo *gora*, *Horn* alemanarazko hitzean» — «Bainan mendi huntatik dathorren ibarretan dagoen burdina zein lekhatan legoke?» — galde egin nion. — «Neuk' Gofii dela uste dut, zeren eta herrixka huntan burdin-mehatzak bait dagotza... eta herrixka hau ez dago Gorbenatik hurrun».

* * *

Hunela mintzo zitzaitan Arnulfo Burtxathe, bainan erraiten zerauzkitan logo guztiak, amets batetik atheraiak ziren nitzat. Biok orduan berriro Bielaren hiri parkera joan ginen. Gero' egun batzu nire ikhustera Cerviniara ethorri zitzaitan Musikêan interesaturik zegoen Kalolimênos nire adiskidea, zeren eta egun hartan berant egin bait zitzaitan eta ezin ikhusten niroen. Persona hau oso jakintsu zen thêma musikologoetan eta batez ere ikhertu nahi zuen Musikêak antxinako sinhismen zaharrek in eduk zitzazken elkhardurak. Gure hizketan ethorri behar nintzen Burtxathen diêgêtu zerauzkitan pragma atopoetaraino. Kalolimênosek' guztia prosokhêaz entzun zuen eta ihardetsi zerautan»: Berez Musikêa pragma atopoa, guztiz atopoa da. Literaturarekin batera kalitekhnê akustikoa da, bainan pragmarik guti elkharrenganik hoin urrun egon litezela nabaritzen zaiku, nola bait dira Musikêa ta Literatura. Huntara Literatura askotan Andriantagintzari hurbilago dagoela iruditzen zaiku. Burtxatheri buruz erraiten derautazuna, ia sinhistezina da, zeren eta guk bait dakigu nola adiskide huren nehoiz ere ezin droga hartzen ez duen, ez eta alkoholik ere gehiegi. Hark diêgêtzen duen guztia, punktirik askotan musikê polyphônikoaren anzokoa da, batez ere Rinascimentoa-rena. Batera bi plano paraleloetan bizi dela lirudike: bata' alêtheian lizateke, hau da Musikêan kantu firmueren anzokoa, eta geroz harentzat bertze gauza batzu bertzelako plano paraleloetan gerthatzen ari dira. Behar bada biak, bata bertzea bezain egiazkoa dateke, eta goikoek kantu firmuari bezala beren aberastasuna emaiten deraukote. Berhain gizon normalak ez daki hauiei buruz ezer ere erraiten, bainan nehoiz ere egotzi behar ez genduke nahiz eta irrealak direla pentsa dezagunagatik. Kaloliménosen hitz hauk entzuteaz pentsatu behar nuen, nola sumerkara bezalako hizkuntzek realitateari buruz bertze planoetan gerthatzen diren gerthakarien jakinarazteko grammatikazko erak dituzten.

Cervinian egun hortan, gora-behera eguraldi ona zegoen, zeren eta udaren bihotzean bait gengozen, eta gu bizi ginen garaiera hauietan, bere 2000 m. eta goragoetan bethi erran behar dugu beroa nehoiz ere handiegia ez dela. Poreia baten egitera kanpora joan ginen, herrigintza moderno hunen kaleetan barna.

Eta Burtxatherekin egun hauietan eduki ukhan nituen hizketari buruz ari ginen. Berhain guztia ametsa bat baizik izan ez ziteken, baldin eta alkhêmiaren liburu atopo hori egon ez balitz, zeren eta huni buruz Burtxathe nehoiz ere hura non eros zezakeenaz orhoitzen ez bait zen. Bainan atopoena zen nola guzti hau Pyramide anzoko gane huntaz lothurik zegoen, zeinaren oinetan gu geu mementu huntan ibilten bait ginen. Kalolimênos geroago eta intesatzenago zen Musikêaren Philosophia izenezta genitzazken hunelako pragmetan. Egun hortan guri ere Physian bezala gerthatzeko zen, zeren eta Physikêan bezala gauza guztiak mementu batetan eta nukleu batetan koncentratzen bait dira, nahiz eta hunen inguruetan hutsuneak eta hutsune ezin neurtuzkoak baizik egon ez litezenarren. Eta hunela Cerviniako kale batetan restaurant-bar batetan sartzer gengozenean Agnesia Balmatzerekin topatu ginen. Neskabila hau autokhthonoa zen eta bere sortze herrixka legenda mageikoen toki bat zen. Dena dela hastekotz galde egin neraukon egun hauietan zer egiten zuen, eta erantzun zerautanez munduaren ezagutzekotz bidaie batzu egiten ari izan zen eta Kanarien Uhartetarat joana zen, eta hortara diêgêtzen jarraiki zen: «Bidaiean adiskide handiak egun ditut, hauietan oso axiologo diren neskabila batzu, ez dakit zer ziren, angloak ala austriakoak, bainan Erroman bizi ziren». — «Eta nola?» — galde egin neraukon — «heiekin nolabaiteko harreman konserbatu duzue?» — Eta hemen ixtorio edo behar bada iphuin berri bat kontatzen hasi zitzaikun Burtxathek diêgêtu zeraukunaren komplementa izan zitekeena. «Erromara heldu ginean beren etxerat joan nendila gomitatu ninduten. Nitán interesaturik zegoen, menditarra naizela jakin zutenetik. Askotan diaskedazaten ziren. Oso aphailaturik zegoen beren egiteketoetan. Halarik ere' beren jaietarat ia nehoiz ere gizonik ez zen agerten. Egun batetan jauregi bateko saloin batera joan ginen. Hura andere Perknopoliarena zen eta hemen askotan ethorten ohi ziren dantzan egitera. Ez dakit eia dantza klasikoa zen ala behar bada dantza mageikoa. Saloinaren erdian pedestal baten gainean harri beltz handi bat zedukaten. Hunen alde batetan belatz edo arrano handi bat glyphaturik zegoen. Hegaztin hau bere atzaparrez suge edo ophi bat oratzen zuen.

Hura Harbelnoren symboloa zela erran zarautaten. Dantzaren musikêa oso biguina zen eta ganbararen kara ôidêtzen zutela aldatzen zen. Hatsarren guztia argi biguin eta urdinkarakoan lethaturik zegoela erran ziteken, geroago ta gorritzenago zen guztia. Orduan dantza lasterragotzen zen, bainan argia khentzenago, ia desagerten zela. Orduan neskatilak elkharri besarkadak emaiten zeraukoten, eta erraiten zutenez argi hori Perknoarena zan. Bainan geroz guztia argitzen eta, eta argia gure mendietako urhotzen gainean dizdiratzen duena bezalakoa bilhakatzen zen. Galde egin nerauen eia talde feminista bat ziren, bainan erantzun zerautatenez hunelakoekin ez zuten zer-ikhusirik. Hau baino gehiago erran zerautatenez hunelako bilkura feministetan bakharrik emakume kretinoak biltzen ziren zeinek gizon izan nahi bait zuketzen, bainan beren emazteki-egokeraz phenatzen zutenak. Huni aitzi' Harbelnoren dantzarisek pozik zegozen beren emazteki izaiteaz, eta hortakotz ere gizonak nehola ez zituzten gorrotatzen. Horrexegatik erakhutsia zerautaten nola beren dantza-lekhu zen saloin huntan gizonetzko andrianta ttipi bat zedukaten zeinen izena Dumu-Zi zen, hau da Biziares Semea, eta hura heiek gurtzen eta proskynetzen zuten. Oso pozik zegozen emazteki izaiteaz, bainan erraiten zutenez Perknoa Harbelnon ensômaturik zegoen, eta hau Ortzi ogdoadaren goiko punta zen. Heien egitekoa biziaren hazia ber-iraunaztea zen, ber ber hau Ziaren Dumua bait zen, eta ber haren ethorkiari harzara eman behar bait zioten» — «Eta geroz zer?» — galde egin neraukon Agnesiari. «Egun batzuetan persona hauiekin egon nintzen, eta nire visitatzerat hunat ethorriko zirela erran zerautaten». — «Eta hoietan atopoa den pragmarik ez zenuen ikhusi?» — «Ez, nehola ere ez. Behar bada hauietarik bat, dantza gidatzen zuenak nunbait bere larrumintzean bertzeak baino ferdeago zen, bainan hau efektu optiko bat zela uste dut, argien aldakuntzen aitiaz». — «Ez hal zenuen zuk erran nola Burtxathe ere diêgêtu zuenez urdinkarakoa zen harpe batetan sartu zen?

□ Eta ez hal zenuen pentsatzen Urhotz-Ganearen azpian krypturik dagoken hiri legendakoaz?».

□ Egun batzu geroago Bielan Butxatherekin egon ginen. Bere etxeko parkean ulboak dantza egiten zegozela uste genuen zuha-

tzekhorôetan. Burtxatek berrikiago ikhusi zuena kontatu zeraukun, batez ere Arnulfok Gordeli-Haraneko persona bat ikhusen zuenean bethi pozik egoiten ohi zelakotz, eta orain gurekin Agnesia zegoen ber. Berriro harpe ferdeskêz amets egin zuen, eta nola gurekin Agnesia bait zegoen, halatan hitzdunago bilhakatu zela uste dut... eta diêgetzen zeraukunez Kalypsô personalki agerten zitzaion bere *speesi glaphyroisi*. Azken aldiz aphezesa bat ekharri zuen, eta harekin neskatila talde bat... bainan azken aldiz hizkuntza ainigmatikoez mintzo zirela erran zuen guztia *kalyptu* hitzaren eta syllabêen gyroan azaltzen zen. Erran zuenez: Neskatilla hiero hauiek *kalyko* bat erakhusten ziotela, hura edozein arrosaren *kalykôsi* baino ederrago zela ziotsaten. Eta hunela kalyko hortan edan zezantzat' ambrosia eman zeraukoten, bainan edari hori bere begien gainean *kalymma* bat bezala erori zen, halarik ere laister egiazko *apokalymma* bat ethorri zitzaion, eta ezin-hilezko suaren basileian sartu zirela uste zuen, bainan hau' guztia nola *Gardunaldekoak* zirela erran bait zuten oso normala irudi zitzaion. Eta orduan Burtxatheri ere bere personak garrak aktinoboletzen zituela ageri zitzaion, eta hauk nolabaiteko *kalyptêr* batetan biltzen ziren. Geroz bere konorterat itzuli zen harpe erythroaren frogahunen ostean. Kalypsô Homêrok erraiten zuenez orduan ere «*lilaiomênê pôsin êinai*» zegoen, eta hunela prophetizatzen zuen hiereusak erran zeraukon: «Orain zure ekthlipsia kaniskion batetan kanêphorietarat heldu da». Eta Arnulfok erran zeraukunez hau guztia ez zuen ongi enthelegatu, zeren eta Kenêphoriak Dêmeteren jaiak bait ziren, eta huntara gertathatu zitzaiona apokalypsi eleusino bat bai lizen diermêneu zezakela. Bainan huntaz gainera ba legozke kaniskion batetan ediren ziren heroi hok, Moyses bezala. Bainan nire ekthlipsia askozaz zailago enthelega niroen, hylêzkoa ala psychêzkoa izanarren, zeren ideien hazia izan bait ziteken, eta halaber hazien ideia».

Kalolimênosek jainkozko ekthlipsi huntan bethizkozko *rhythmo* berri baten dêmiurgetzea ikhusen zuen, Indiko Jainkoa nabusiena den Shiva Nataraddaren ttuntunetik iltkhitzen direnak bezalakoak, hauk ere kosmoan gainti hedatzen bait dira, bainan heien hypostasia musikêzkoa izaitetz «Hemen ere

indioen arauera *rythmo kreaizailea*» suzkoa da, eta bere bidea hasten da egiten ambientza ilhunean gainti, behar bada Ezer-Ezean gainti, eta hedatzen delarik lekhunea *dêmiurgetzen* du. Huntara bizia erutzen du nahiz eta programma tinketzarengabe izan ledinarren, zeren eta batera *skôriarik* asko erutzen bait du, zeina batera ere deusezten bait du, bainan *dêmiurgêma* huntan bere argietatik, bere garretatik eta *skôriatik* noiz-behinka theiozko pindar batzu sortzen dira, Shivaren orkhêma ikhus dirotenezat. Huntara Kanêphorietako typoko ekthlip-si bat bethi *dêmiurgetzailea* izaiten ohi da. Huntaz Burtxatheri erran nahi zeraukon ezen bere emaitza *psychêzkoa* edo *hylêzkoa* karpok emaiten zituela.

Mementu huntan ba zirudien ezen, Burtxathe bertze gauza batzuez orhoitzen zela' erraiten jarraiki zen.

«Hunela ikhus nezakeen nola nigandik dorre bat jaikitzen zen eta haren puntan *mykêto* bat sorthu zen. Pindarrak sortzen ziren eta orduan harpearen lekhu urrunetatik hegaztin beltz batzu ethorri ziren, erran zerautatenez Perkno basilikoak, eta hauiek amoroto handiaren *akmêtik* iltkhitzen ziren amoroto ttipiagoak hartzen zituzten eta beren hegaltadan goititzenago zituzten. Egiazko belatz-hierakoak ziren zeren eta spelaio beltz hunen hamaieran zegoen ekhitara hegaz egiten zuten, eta begiak hersei gabe Ekhiari behatzen zeraukoten.» — Eta orduan Burtxathek bere *diêgesia* hamaitu zuenean erran zuen nola Perkno hauiei buruzko iphuin hau, ahaiko zen, Perknopolian dantzatu zuen orkhêmaz.«Egiazko perknoak ziren, beren mokoetan Dumu-Zia bait daramate berriro Harri Beltzean integratzekotz, hau bait da heien, bethikozko ama». Eta hitz hauk entzunaz geroz Agnesia peithaturik zegoen, ezen jainkozko apostoloak ezagutu ukhan zituela, lekhu ez-ezagunetik ethorri zitzaizkionak. Orduan Kalolimênosek erran zerauen: «Gauza guztietan, bethiere *rythmo* paralleloak dagotza, eta huntara, *soprano* baten ahotsa jainkozko sphairetan higitzen da, bainan *bassoa* lurraren gainean bertara dioa. Ametsen eta apokalypsien heroi guztiak Gilgamex bezalakoak dira, bi heren jainkozko, eta heren bat *anthrôpino*. Guk hemen geure baithan bilha dezakeguna heren *anthrôpino*a da, bertze herenak jada-

nik eman bait derauzkiketzue». eta huntara ahantzi egin behar ez genuke ezen Gilgamex Uruko hiriaren semea zela, non eta justuki irazteko tekhnêan epheuretu bait dute, tekhnê hau thaumastoa bait da nola haren bidez khronoaren jariatzearen gainean nabusitzen bait da. Halakotz Ur eta Uruko duina den hiria Gane edo Gara Beltz baten hurbilgoan bilhatu behar du-gu non eta, huntaz gainera, hyparkhetzen bait da burdinaz egi-nikako bertze gane bat. — «Orduaan zaila iruditzen zait behar dugun Gane Beltza Gorbena dela erraitea zeinen oinetan gu bait gara, nahiz eta gure ibarraren ibaia Padu dela erran di-teken, zeren eta ibai hunen benêtan, benetarrak bizi izan dire-nagaitik hemendik burdin beharrezkoa oso urrun bait legoke, eta Leobenera joan behar bait genuke. Eta Nerua ibai hori dudarik gabe Nereu Poseidonena bizi dateken lekhua dateke, eta halakotz lurra inguratzen duen ôkeanoraino joan behar dukegu».

Huntara guztiok nolabait Kalypsôren harpean erykaturik gagozke Kalpeganearen aurkhaz-aurk dagoen uharte hortan.

* * *

Exêgêsi alkhêmikoa:

Hunela zortzi (ortzi) urtheak bietan iragan ziren eta zazpi (azpi) urtheak kyklo batetan, hau bait da Gilgamex biziaren meroak bezala, bi jainkozko ogdoada (zortzikon) eta gizonezko hebdomada (zazpikun), bat zeinak huntara batera.

2 x ortzi plus 1 x azpi bait dira, halakotz harginen bai-thetan bezala 2x JAKINTZA plus 1x BIHOTZA, eta guztia theiozko stêleen bidez symbolizaturik, zeren eta Maixuak (didaktôreak) eta lagunak (syntrophoak) jakintza bait dira, eta hastekotz mathêtêek (ikasleek) bihotz izan behar bait dute.

Burtxathe hunela bere spelaio glaphyrotik athera zen, eta Ithakêra ere itzuli nahi zuen, hunela bere baitha urdinkaratik iltkhi zen eta hiriko etxe gorrira joan zen, eta hemen bere bi-

dekhide berriak aurkhitu zituen, eta orduan hauiei bere entolêa eman zerauen, Skheriarat joan zitezentzat. Burtxate birtartean Zumeak bizi diren herrira joan zen, hemen haukiez karniskion bat ehutzekotz... eta hemen mendietako ithurrietatik dathorren ur gardenak edaten zituen. Bainan laister ageri ziren hortik hurbil Germoskoak eta Germothilak, eta Ganaben jainkozko oiharzunak hedatzen hasi ziren. Haukiek baitha gorrio utzi zuten, eta nola hunela gardunak bilhakatu bait dira, esku batetan *khardu* bat daramate eta ezkeraldekoan Borthuetan harturikako *bortusaiak*. Hunela Skheriarat joan baino lehen' Germoskoek *Arrosa* gorria hartu zuten, eta Burtxatheri eman zeraukoten, hau *gurutz* bat bilhaka zekiontzat. Burtxathetik, arrosa gorriaren ondoan *amorotoak* erein zituen, eta erdian, andreia sorthu zen, andrianta bat bai lizen eta mykêtoek kyklo bat egin zuten, non eta erdian zutharri bat goititzen bait zen, Oropako sainduteagian bezala, eta inguruetan amorotoak' mairu-baratz baten harriak bezala harrizko gizonak ziren. Hau berez Areopago bat bilhakatu zen. Bainan belatz urdinak, laister aztoreak izaitetik Belatz Beltzak bilhakatu ziren, geroago eta gorago igon bait ziren Belatz Handi eta Zuriak izaitekoak ziren. Ganaben beren hitza galdu bait zuten, hitz galduaren bilha joan behar zutela ikasi zuten. Eta hau Ainê handiko ekhinta zen, batera garaiko Psykhêa ta Garaldeko elhea. Hunela sorthu ziren Aineko Jaunak.

Eta Ur-hotza... Ur-duina bilhakutzen ari zen.

H I T Z A K :

ainigmatiko: enigmático // **akmê:** punto, filo // **aktinoboletu:** lanzar rayos, irradiar, estar iluminado por rayos // **andreia:** virilidad, bravura, miembro viril // **andrianta:** estatua // **antaugazatu:** alumbrar, iluminar, reflejar la luz // **antitypetu:** resistir, rechazar // **anthrôpino:** humano // **apokalymma:** revelación // **apokalypsi:** revelación // **atopo:** raro, extraño, absurdo, insensato, extravagante // **aulo:** aulo, flauta, caña // **autokhthono:** autóctono // **axiadun:** importante // **axiologo:** memorable, notable, estimable // **basileia:** reino // **basiliko:** real // **bômo:** altar // **dêmiurgêma:** creación, producción // **dêmiurgetu:** crear // **diaskedazatu:** divertirse, entretenerse // **diêgêsi:** narración, relato // **diêgetu:** narrar, relatar // **diermêneutu:** interpretar // **ekthlipsi:** secreción, emanación // **enthymetu:** pensar, meditar // **erykatu:** retener, detener, apartar, impedir // **erythro:** bermejo // **ephereutu:** inventar // **exêgêsi:** exégesis, explicación, interpretación // **glaphyro:** excavado // **glyphatu:** tallar // **gyro:** giro // **hiereusa:** sacerdotisa // **hiero:** santo, sacro // **hieron,** templo, santuario // **hylé:** materia // **hyparkhetu:** existir // **hyperphysiko:** supranatural // **hypostasi:** substancia // **kallitekhnhê:** bella arte // **kalyko:** cáliz // **kalykôsi:** capullo // **kalymma:** tapadera // **kalyptêr:** caja, estuche // **kanêphoria:** caneforía // **kaniskion:** cesta // **karpo:** fruto // **katarrhakta:** catarata // **khrono:** tiempo // **kyklo:** círculo, ciclo // **logo:** palabra, razón // **megalitho:** megalito // **mero:** parte, miembro // **mykêto:** seta, hongo // **ogdoada:** ogdoada // **ôidê:** oda, canción // **ôkeano:** acéano // **ophi:** culebra, serpiente // **opsei:** vista // **orkhêma:** danza // **parakaletu:** invitar // **paralelo:** paralelo // **peithatu:** convencer // **perkno:** águila negra o halcón negro // **phantasi:** fantasía // **polyploko:** complicado, embrollado, diestro // **poreia:** paseo // **pragma:** asunto // **proskynetu:** adorar, postrarse // **prosokhê:** interés // **psykhê:** alma // **rhythmo:** ritmo // **skôria:** escoria, desecho // **splaiào:** cueva, gruta // **sphaira:** esfera // **stêlê:** columna // **syllabê:** sílaba // **tekhnhê:** arte. técnica // **thaumasto:** admirable // **theiozko:** divino // **thêma:** tema // **topothêtu:** ubicar, colocar, emplazar // **typo:** tipo //